

HİSSE DEĞİŞİM SÖZLEŞMESİ DAMGA VERGİSİNE TABİ (Mİ?)

Volkan AKSOYOĞLU^(*)

1 - GİRİŞ

Küreselleşme olgusunun doğurduğu yeni rekabet koşullarında şirketlerin ayakta kalabilmele-ri onların yeterli sermayeye ve ekonomik güce sahip olmalarını gerektirir. Yeterli sermayeye ve ekonomik güce ulaşmayı sağlayan araçlardan biri de şirket birleşmeleridir. Bu nedenle vergi mevzuatımızda da gelişmiş ülkelerdekine paralel olarak şirket birleşmeleri ile ilgili teşvik edici önemli düzenlemeler yapılarak şirketlerin bu ihtiyaçlarına cevap verilmeye çalışılmıştır.

Vergi mevzuatımızda yapılan bu düzenleme-ler 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun¹ 18,19 ve 20. maddelerinde birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi adları altında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler ile bu işlemler netice-

sinde bir kar doğması halinde bu kar vergiden istisna edilerek şirketler bir anlamda teşvik edilmiştir. Öte yandan sadece bu işlemlere münhasır olmak üzere işlemlerin bazıları harçtan ve damga vergisinden istisna edilmiştir.

Biz de bu yazımızda bu işlemlerden birisi olan hisse değişim işlemlerinde düzenlenen "his-se değişim sözleşmeleri"nin damga vergisine tabi olup olmadığını kanuni düzenlemeler ve vergi idaresinin bu konudaki görüşü doğrultusunda açıklamaya çalışacağız.

2- KONU İLE İLGİLİ VERGİ KANUNLARINDA YER ALAN AMİR HÜKÜMLER

Bilindiği üzere, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun² 1. maddesinde, bu Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olacağı; Kanun'a ekli (1) sayılı tablonun I/A-1 bölümü gereğince sözleşmelerin binde 7,5 nis-

^(*) Vergi Denetmeni

¹ 21/06/2006 tarih ve 26205 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

² 11/07/1964 tarih ve 11751 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

petinde (01/01/2010 tarihinden itibaren 8,25 nispetinde) damga vergisine tabi olduğu, damga vergisinden istisna edilen kağıtların yer aldığı Kanuna ekli (2) sayılı Tablonun "IV - Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 17 numaralı fıkrasında ise, Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan birleşme, devir ve bölünmeler nedeniyle düzenlenen kağıtların damga vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 18. maddesinde birleşme, 19. maddesinin birinci fıkrasında devir, üçüncü fıkrasının (a) bendinde tam bölünme, (b) bendinde kısmi bölünme, (c) bendinde ise hisse değişimi hükümlerine yer verilmiştir.

Söz konusu (c) bendinde, "Hisse değişimi: Tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve karşılığında bu şirketin hisselerini devreden ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi, bu Kanunun uygulanmasında hisse değişimi hükmündedir. Hisseleri devralınan şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin hisse değişimi sayılmasına engel değildir." hükmü yer almaktadır.

1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin³ "19.4. Hisse Değişimi" başlıklı bölümünde de ise;

"Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendinde, tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve

karşılığında bu şirketin hisselerini devreden ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi, hisse değişimi olarak tanımlanmıştır.

Hisseleri devralınan şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin hisse değişimi sayılmasına engel teşkil etmeyecektir.

Bu hükme göre yapılan işlemin hisse değişimi olarak kabul edilebilmesi için aşağıda belirtilen koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Devralan kurumun sermaye şirketi olması,
- İştirak hisseleri devredilen kurumun sermaye şirketi olması,
- Devralan kurumun tam mükellef olması,
- Devralan kurumun diğer şirketin hisselerini yönetim ve hisse senedi çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması,
- İştirak hisseleri devredilen kurumun ortaklarına devralan kurumun kendi sermayesini temsil eden iştirak hisselerinin verilmesi gerekmektedir." şeklinde açıklama yapılmıştır.

Yukarıda yer alan kanun hükümlerinden de anlaşılacağı üzere 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı Tablonun "IV - Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 17 numaralı fıkrasında damga vergisinden istisna edilen kağıtlar Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan **birleşme**, **devir** ve **bölünmeler** nedeniyle düzenlenen kağıtlardır. Kanunun lafzında **hisse değişimi** ifadesi yer almamaktadır.

Diğer taraftan her ne kadar 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin başlığı "**Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi**" şeklinde olsa da bu üç işlem maddenin içerisinde ayrı

³ 03/04/2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bentlerinde (a) bendinde tam bölünme, (b) bendinde kısmi bölünme, (c) bendinde ise hisse değişimi) ele alınmış ve ayrı ayrı açıklanmıştır. Bu nedenle hisse değişimi işlemi birleşme, devir ya da bölünme işleminden ayrı olarak tanımlanmış olup mahiyet itibarıyla özel bir nitelik taşımaktadır. Yapılan bu açıklamalar doğrultusunda kanunun lafzından hareketle “hisse değişim sözleşmeleri” birleşme, devir ve bölünme olmadığından damga vergisine tabi olacaktır.

Nitekim Maliye Bakanlığı'nın 13/01/2010 tarihli özelgesinde de özetle⁴;

“Buna göre, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda hisse değişimi işlemi birleşme, devir ya da bölünme işleminden ayrı olarak tanımlanmış olup mahiyet itibarıyla özel bir nitelik taşıdığından, bu işlemin birleşme, devir ya da bölünme olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, ilgede kayıtlı yazınız eki “Hisse Değişimi Sözleşmesi” başlıklı kağıt Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan birleşme, devir ve bölünmeler nedeniyle düzenlenen kağıtlar arasında yer almadığından, söz konusu kağıdın Damga Vergisi Kanunu'na ekli (2) sayılı Tablonun IV/17 fıkrasına göre damga vergisinden istisna edilmesi mümkün bulunmamaktadır.” Denilmektedir.

3- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Yazımızın başında da belirttiğimiz üzere şirketlerin yeterli sermayeye ve ekonomik güce ulaşmasını sağlamak amacıyla vergi kanunlarımızda şirket birleşmelerini teşvik edici düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemeler şirket **birleş-**

me, devir, bölünmeleri ile hisse değişimi olarak dört ana başlıkta kanunda yer almıştır. Bu düzenlemelerin getiriliş amacı kanunun gerekçesinde aynı olmakla birlikte hepsinin uygulanma şekli ve şartları ayrı ayrı düzenlenmiştir. Yine bu düzenlemeler kanuna eklenirken aynı anda Damga Vergisi Kanununda da düzenlemeye gidilerek Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan sadece **birleşme, devir** ve **bölünmeler** nedeniyle düzenlenen kağıtlar damga vergisinden istisna edilmiştir. Damga Vergisi Kanununda yer alan bu düzenlemeye göre “hisse değişim sözleşmeleri” damga vergisine tabidir.

Ancak her iki kanunda yapılan düzenlemelerin getiriliş amacının aynı olduğu dikkate alındığında, kanaatimizce Damga Vergisi Kanunu'nda yapılacak düzenleme ile “hisse değişim sözleşmeleri”nin de damga vergisinden istisna edilmesi kanunun amacına uygun olacaktır.

⁴ Maliye Bakanlığı'nın 13/01/2010 tarih ve B.07.1.GİB.0.02.62/6202-3211/3281 sayılı Özelgesi, Yaklaşım Dergisi, Ağustos 2008, Sayı:212